

פרק ו

סוכנים ויועצים

1. מבוא

פרק זה סוקר את פעילות התיווך בענפי הביטוח השונים, המגמות במספר בעלי הרישיונות הפעילים, היקף העמלות של סוכנים וסוכנויות ביטוח והייעוץ הפנסיוני בתאגידים הבנקאיים. כמו כן, מוצגים נתונים על בחינות הרישוי של הסוכנים והיועצים ועל שיעורי ההצלחה בבחינות הנדרשות לקבלת רישיונות.

2. מספר בעלי רישיונות

2.1 יחידים

קיימים שלושה סוגי רישיונות ליחידים בענף הביטוח והפנסיה:

- סוכן ביטוח - בעל רישיון בענף אחד לפחות מבין ענפי ביטוח כללי, ימי או פנסיוני;
- סוכן שיווק פנסיוני (עובד גוף מוסדי);
- יועץ פנסיוני.

לוח 1

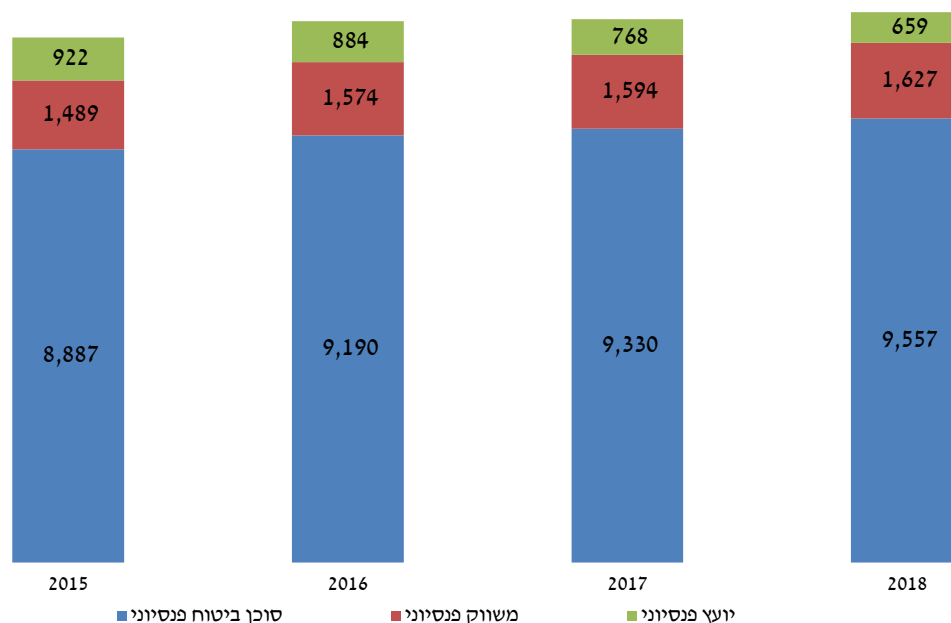
בעלי רישיון יחיד פעילים, 2015-2018:

שינוי 2017-2018	שינוי 2016-2017	2018	2017	2016	2015	ענף
1.3%	0.4%	11,839	11,689	11,645	11,295	פנסיוני
0.3%	-0.8%	6,306	6,286	6,335	6,270	כללי
-1.0%	-2.9%	853	862	888	892	ימי
0.9%	0.2%	13,204	13,085	13,053	12,672	סה"כ בעלי רישיון

מקור: נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

תרשים 1-1

מספר בעלי רישיונות² פעילים בענף ביטוח פנסיוני, לפי סוג רישיון, 2015-2018:

מקור: נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

1 בעלי רישיון - בעלי רישיון משולם בתוקף.
 סך בעלי הרישיון אינו שווה לסכום מספרם של בעלי הרישיונות בכל ענף וענף, כיוון שישנם בעלי רישיון המורשים לעסוק ביותר מענף אחד.
 2 בעלי רישיון - בעלי רישיון משולם בתוקף.

2.2 תאגידים

לוח 2-1

סוכני תאגיד³ (סוכנויות ביטוח) פעילים, 2015-2018:

2018		2017		2016		2015		ענף
שינוי %-ב	מספר סוכני התאגיד	שינוי %-ב	מספר סוכני התאגיד	שינוי %-ב	מספר סוכני התאגיד	שינוי %-ב	מספר סוכני התאגיד	
2.37%	1,428	0.58%	1,395	5.08%	1,387	5.01%	1,320	פנסיוני
0.00%	1,166	-0.93%	1,166	4.53%	1,177	2.55%	1,126	כללי
-0.65%	1,072	-0.55%	1,079	4.03%	1,085	1.96%	1,043	פנסיוני וכללי
-2.19%	268	-3.86%	274	-1.38%	285	-1.37%	289	ימי
2.53%	1,540	0.33%	1,502	5.27%	1,497	5.26%	1,422	סך הכל

מקור: נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

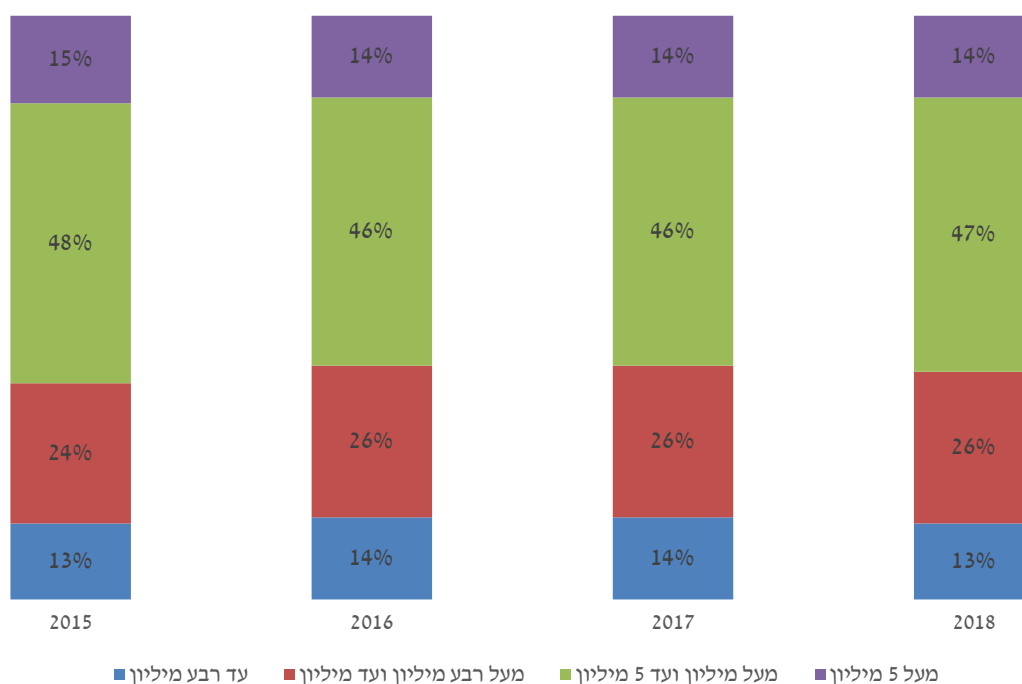
3 סוכני תאגיד - סוכנויות אשר להן רישיון משולם בתוקף; סך הסוכנויות אינו שווה לסכום מספרם של הסוכנויות בכל ענף וענף, כיוון שישנן סוכנויות המורשות לעסוק ביותר מענף אחד.

3. היקף העמלות של סוכני הביטוח - יחידים ותאגידים

תרשים 2-1

התפלגות הסוכנויות לפי סך העמלות⁴ בענפים פנסיוני וכללי, 2015-2018

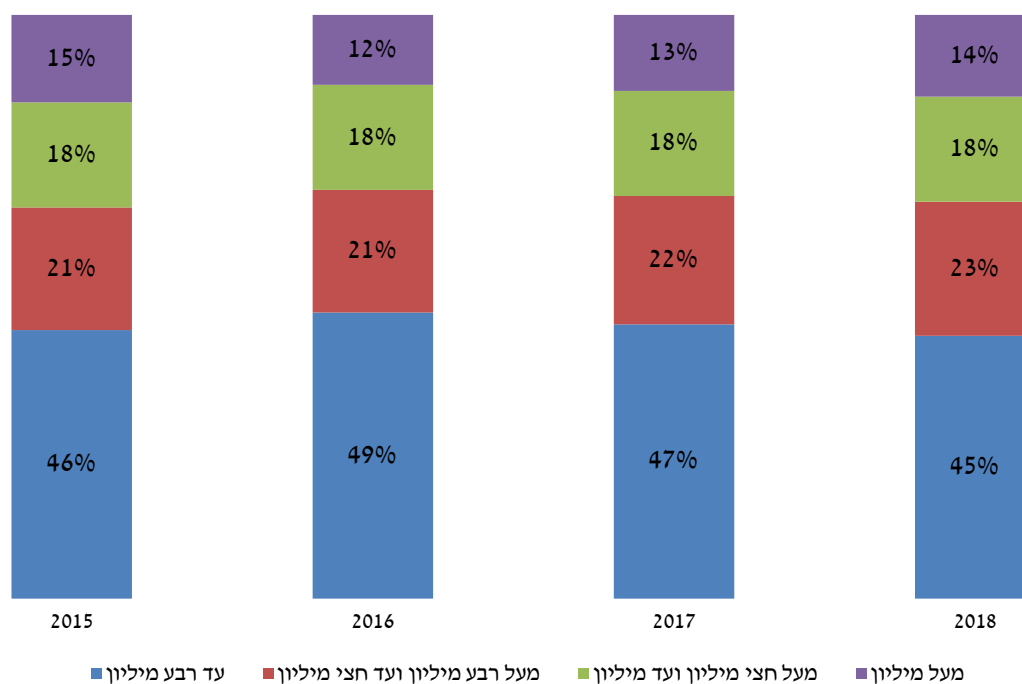
מקור: עיבודי נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לדיווחי חברות הביטוח.

4 ללא סוכנויות אשר דווח בגיבן תשלום עמלות הנמוך מ-2,000 ש"ח בחודש בממוצע.

תרשים 3-1

התפלגות סוכני הביטוח לפי סך העמלות⁵ בענפים פנסיוני וכללי, 2015-2018

מקור: עיבודי נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לדיווחי חברות הביטוח.

5 ללא סוכנים אשר דווח בגינם תשלום עמלות הנמוך מ-2,000 ש"ח בחודש במוצע.

4. עמלות סוכנים וסוכנויות ביטוח

לוח 3-1

עמלות ששולמו לבעלי רישיון בחלוקה לענפים 2018-2016 (באלפי ש"ח)

שיעור השינוי 2017-2016	שיעור השינוי 2018-2017	2018	2017	2016	
6%	7%	2,882,820	2,683,767	2,523,177	עמלות ביטוח חיים (כולל סיכון ללא חיסכון וכולל פוליסות חיסכון)
5%	2%	2,659,665	2,611,897	2,484,062	עמלות ביטוח כללי
8%	11%	2,433,923	2,187,320	2,024,394	עמלות ביטוח בריאות
7%	3%	1,365,463	1,320,569	1,231,503	גמל ופנסיה
7%	6%	9,341,871	8,803,552	8,263,137	סה"כ

מקור: עיבודי נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לדיווחי חברות הביטוח.

לוח 4-1

עמלות שחברות הביטוח שילמו בביטוח כללי⁶ כשיעור מהפרמיות 2018-2017 (באחוזים)

חברה	שיעור העמלות מהפרמיה לשנת 2018	שיעור העמלות מהפרמיה לשנת 2017	שיעור השינוי 2018-2017	נתח מסך העמלות 2018
הפניקס	15.54%	15.57%	0.24%	16.55%
קבוצת מנורה	14.88%	14.88%	0.03%	18.39%
איילון	13.79%	14.02%	1.63%	10.55%
קבוצת כלל	14.14%	13.58%	-3.92%	12.03%
הכשרה	13.47%	13.55%	0.61%	5.46%
מגדל	13.58%	12.78%	-5.87%	11.56%
ש. שלמה	12.03%	12.18%	1.18%	5.38%
הראל	11.94%	11.48%	-3.85%	14.73%
שירביט	11.44%	10.92%	-4.52%	2.35%
ביטוח חקלאי	10.12%	8.96%	-11.43%	1.65%
ליברה	-	5.52%	-	0.03%
AIG	4.53%	4.18%	-7.78%	1.29%
אשרא	2.37%	0.47%	-80.33%	0.03%
ווישור	-	0.02%	-	0.00%
בססח	0.00%	0.00%	-	-
ביטוח ישיר	0.17%	0.21%	-	-
סך הכול ביטוח	12.04%	12.82%	6.53%	100.00%

מקור: עיבודי נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לדיווחי חברות הביטוח.

6 טבלה זו כוללת עמלות גם בענף בריאות.

לוח 5-1

עמלות שחברות הביטוח שילמו בביטוח חיים⁷ כשיעור מהפרמיות, 2017-2018 (באלפי ש"ח)

חברה	שיעור העמלות מהפרמיות לשנת 2017	שיעור העמלות מהפרמיות לשנת 2018	שיעור השינוי 2017-2018	נתח מסך העמלות 2018
הכשרה	21.10%	21.15%	0.24%	4.58%
הראל	12.30%	12.52%	1.79%	24.53%
איילון	14.25%	11.15%	-21.72%	2.62%
כלל	9.96%	10.33%	3.70%	21.04%
מנורה	9.68%	9.09%	-6.18%	10.77%
הפניקס	7.27%	8.14%	11.99%	14.43%
מגדל	6.55%	6.64%	1.36%	21.97%
AIG	0.98%	0.82%	-15.66%	0.04%
ביטוח חקלאי	53.76%	31.20%	-41.96%	0.02%
ביטוח ישיר	3.13%	-	-	-
סך הכול ביטוח	9.10%	9.30%	2.16%	100.00%

מקור: עיבודי נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לדוחות השנתיים של חברות הביטוח.

לוח 6-1

מספר הסוכנים וסוכנויות הביטוח⁸ שחברות הביטוח שילמו להם עמלות בענף ביטוח כללי, 2018

חברה	מס' הסוכנויות	שיעור מסך הסוכנויות	מס' הסוכנים	שיעור מסך הסוכנים
הפניקס	717	66.76%	1,937	59.15%
מנורה	645	60.06%	1,841	56.21%
הראל	625	58.19%	1,569	47.91%
מגדל	616	57.36%	1,672	51.05%
איילון	561	52.23%	1,288	39.33%
כלל	537	50.00%	1,206	36.82%
הכשרה	469	43.67%	1,330	40.61%
ש. שלמה	328	30.54%	643	19.63%
שירביט	199	18.53%	464	14.17%

7 טבלה זו כוללת עמלות גם בענף הבריאות.

8 השיעור הוא מסך הסוכנים והסוכנויות שעבדו עם חברות הביטוח. ייתכן שסוכן או סוכנות ביטוח עבד עם יותר מחברה אחת.

חברה	מס' הסוכנויות	שיעור מסך הסוכנויות	מס' הסוכנים	שיעור מסך הסוכנים
ביטוח חקלאי	126	11.73%	209	6.38%
AIG	97	9.03%	20	0.61%
ביטוח ישיר	4	0.37%	0	0.00%
ליברה	2	0.19%	0	0.00%
ווישור	1	0.09%	0	0.00%

מקור: עיבודי נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לדיווחי חברות הביטוח.

לוח 7-1

מספר הסוכנים וסוכנויות הביטוח⁸ שחברות הביטוח שילמו להם עמלות בענף ביטוח חיים, 2018

חברה	מס' הסוכנויות	שיעור מסך הסוכנויות	מס' הסוכנים	שיעור מסך הסוכנים
הראל	1,195	70.01%	4,692	55.70%
הפניקס	1,152	67.49%	4,725	56.09%
כלל	1,117	65.44%	3,985	47.31%
מגדל	1,081	63.33%	4,904	58.21%
מנורה	1,056	61.86%	4,534	53.82%
הכשרה	668	39.13%	1,890	22.44%
איילון	644	37.73%	1,711	20.31%
AIG	7	0.41%	4	0.05%
ביטוח חקלאי	6	0.35%	13	0.15%
ביטוח ישיר	1	0.06%	0	0.00%

מקור: עיבודי נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לדיווחי חברות הביטוח.

8 השיעור הוא מסך הסוכנים והסוכנויות שעבדו עם חברות הביטוח. ייתכן שסוכן או סוכנות ביטוח עבד עם יותר מחברה אחת.

לוח 8-1

מספר הסוכנים וסוכנויות הביטוח⁹ שחברות מנהלות¹⁰ שילמו להם עמלות בענף הפנסיה, 2018

חברה	מס' הסוכנויות	שיעור מסך הסוכנויות	מס' הסוכנים	שיעור מסך הסוכנים
מגדל	954	68.58%	2,953	52.74%
הראל	909	65.35%	2,842	50.76%
כלל	851	61.18%	2,426	43.33%
מנורה	811	58.30%	2,399	42.85%
אקסלנס נשואה	675	48.53%	1,750	31.26%
אלטשולר שחם	589	42.34%	1,841	32.88%
מיטב דש	516	37.10%	1,175	20.99%
פסגות	414	29.76%	880	15.72%
ילין לפידות	231	16.61%	466	8.32%
הלמן אלדובי	200	14.38%	293	5.23%
אגליסט	145	10.42%	204	3.64%
אינפיניטי	61	4.39%	90	1.61%

מקור: עיבודי נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לדיווחי חברות הביטוח.

9 השיעור הוא מסך הסוכנים והסוכנויות שעבדו עם חברות מנהלות ולא מכלל השוק.
10 חברות אלה מהוות מדגם של 12 החברות שעבדו עם המספר הגבוה ביותר של סוכנים וסוכנויות.

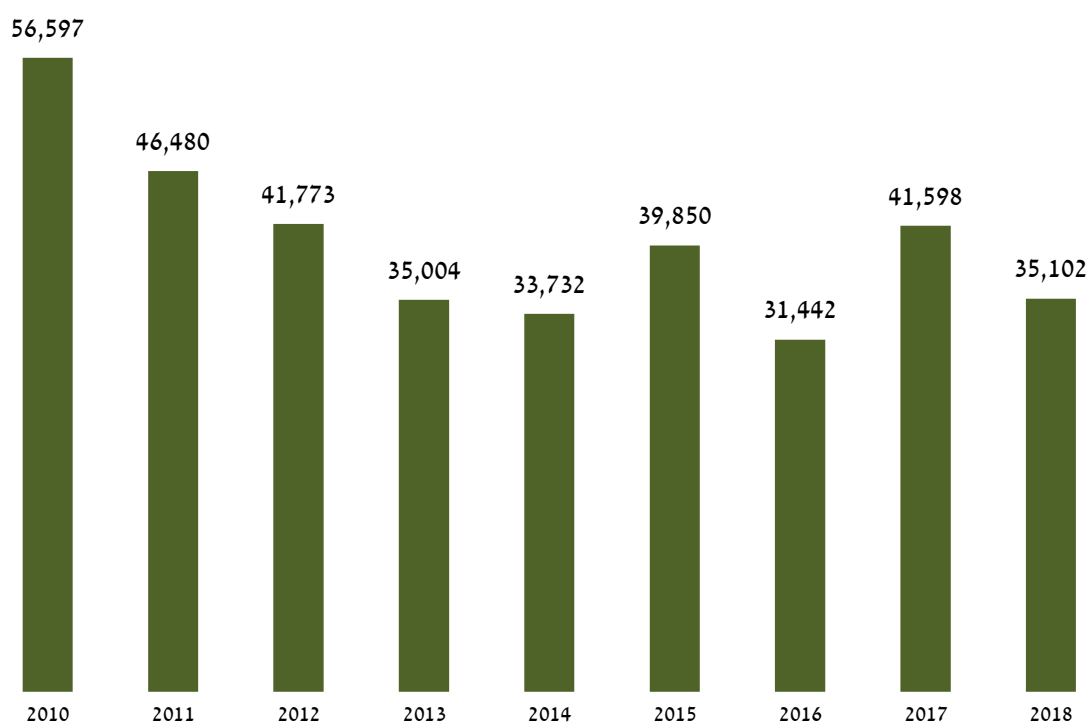
5. הייעוץ הפנסיוני בתאגידים הבנקאיים

בשנת 2018 פעלו התאגידים הבנקאיים בעלי הרישיון לייעוץ פנסיוני באמצעות 201 יועצים פנסיוניים ב-372 סניפים ברחבי הארץ, שהם כ-40% מסך הסניפים הפעילים בבנקים אלו¹¹. באותה השנה ייעצו הבנקים ל-35,102 לקוחות חדשים, וכן ייעצו לכלל לקוחותיהם לגבי נכסים בהיקף כולל של 31.4 מיליארד ש"ח.

מתחילת הפעלת הייעוץ הפנסיוני במערכת הבנקאית ועד סוף שנת 2018, יעצו התאגידים הבנקאיים ל-444,199 לקוחות, בקשר לנכסים בסכום כולל של 187.5 מיליארד ש"ח (נכון לסוף שנת 2018).

תרשים 4-1

מספר לקוחות חדשים שקיבלו ייעוץ פנסיוני בתאגידים בנקאיים בעלי רישיון יועץ פנסיוני תאגיד, 2010-2018

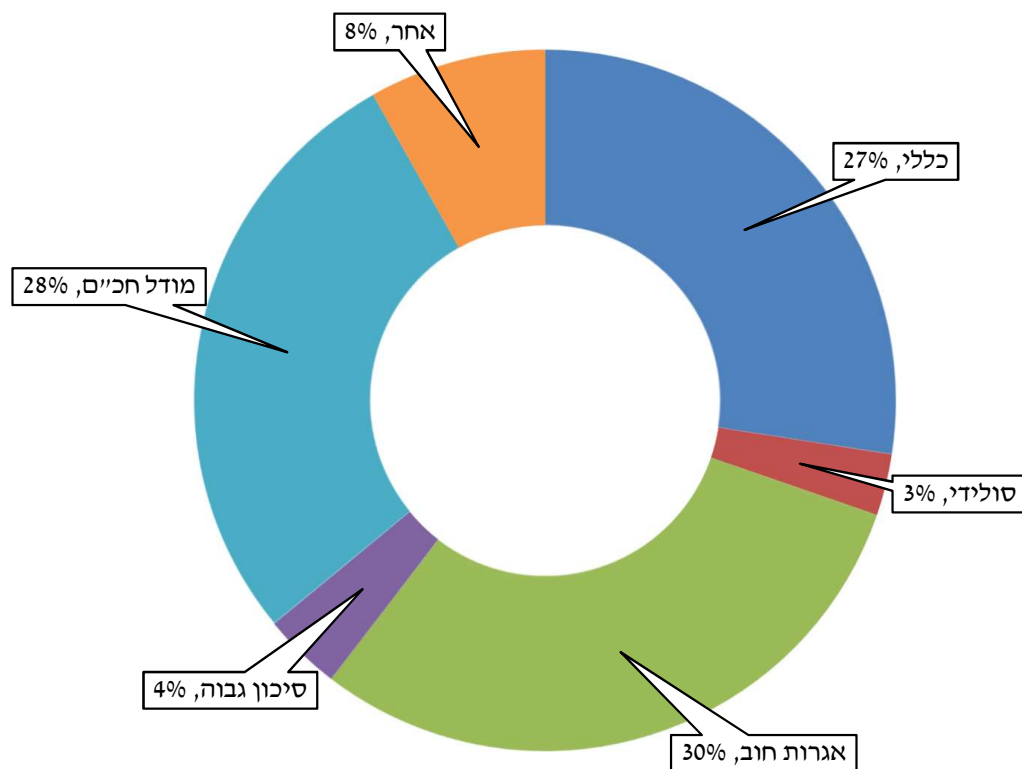
מקור: עיבודי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לדיווחי התאגידים הבנקאיים.

11 נכון לרבעון האחרון של 2018.

תרשים 5-1

התפלגות נכסים מיועצים של לקוחות תאגידיים בנקאיים בעלי רישיון יועץ פניוני תאגיד, לפי מסלול השקעה, דצמבר 2018

קור: עיבודי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון לדיווחי התאגידיים הבנקאיים.

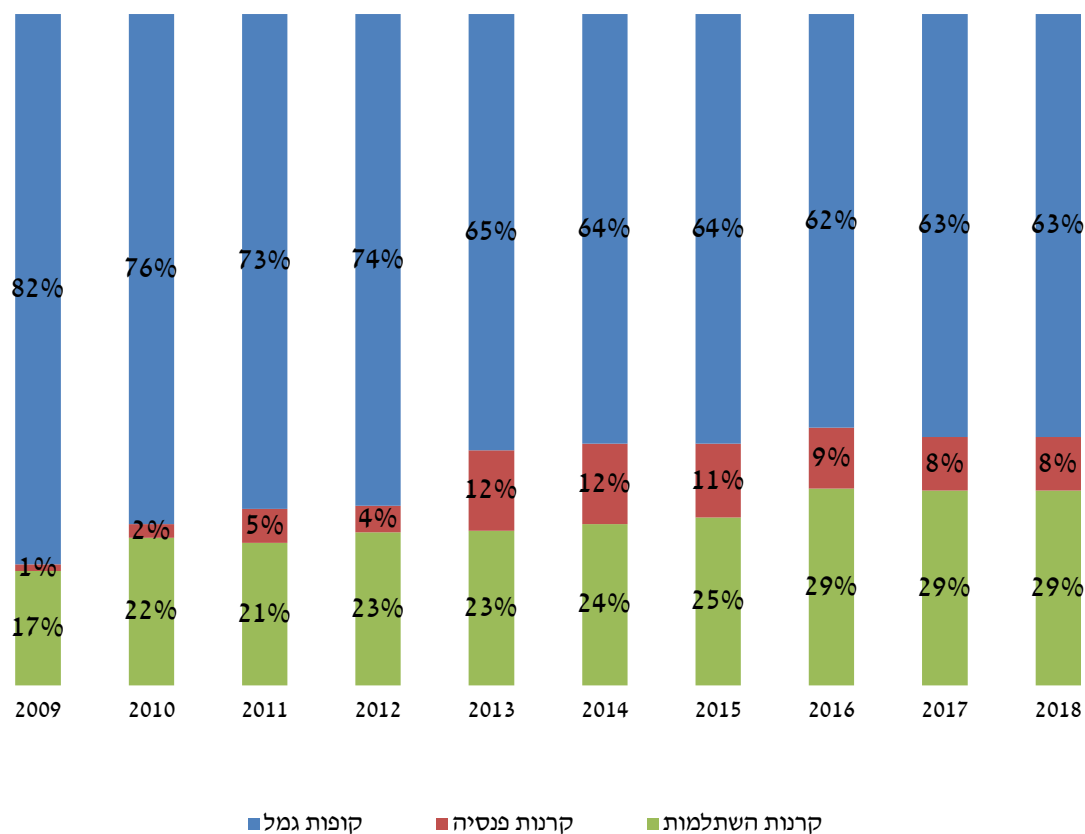
מסלולים בסיכון גבוה הינם מסלולי השקעה במניות, במט"ח, בהשקעות בחו"ל ובהשקעות לטווח ארוך. מסלולים סולידיים הינם מסלולי השקעה שקליים, צמודי מדד או כאלה המתמחים בהשקעה באגרות חוב ממשלתיות או בהשקעות לטווח הקצר. מסלול השקעה כללי כולל את המסלולים הלכתי וישראל. מסלולי מודל חכ"ם הינם מסלולי קוהורטות או מדרגות.

מסלול השקעה כללי מהווה כ-27% מהנכסים המיועצים, והוא נמוך ביחס לשיעורו בקרב כלל אוכלוסיית החוסכים המהווה כ-64% מתוך סך הכספים במוצרי הגמל והפנסיה.

תרשים 6-1

התפלגות נכסים מיועצים של לקוחות תאגידים בנקאיים בעלי רישיון יועץ פנסיוני תאגיד, לפי מוצרים, 2009-2018

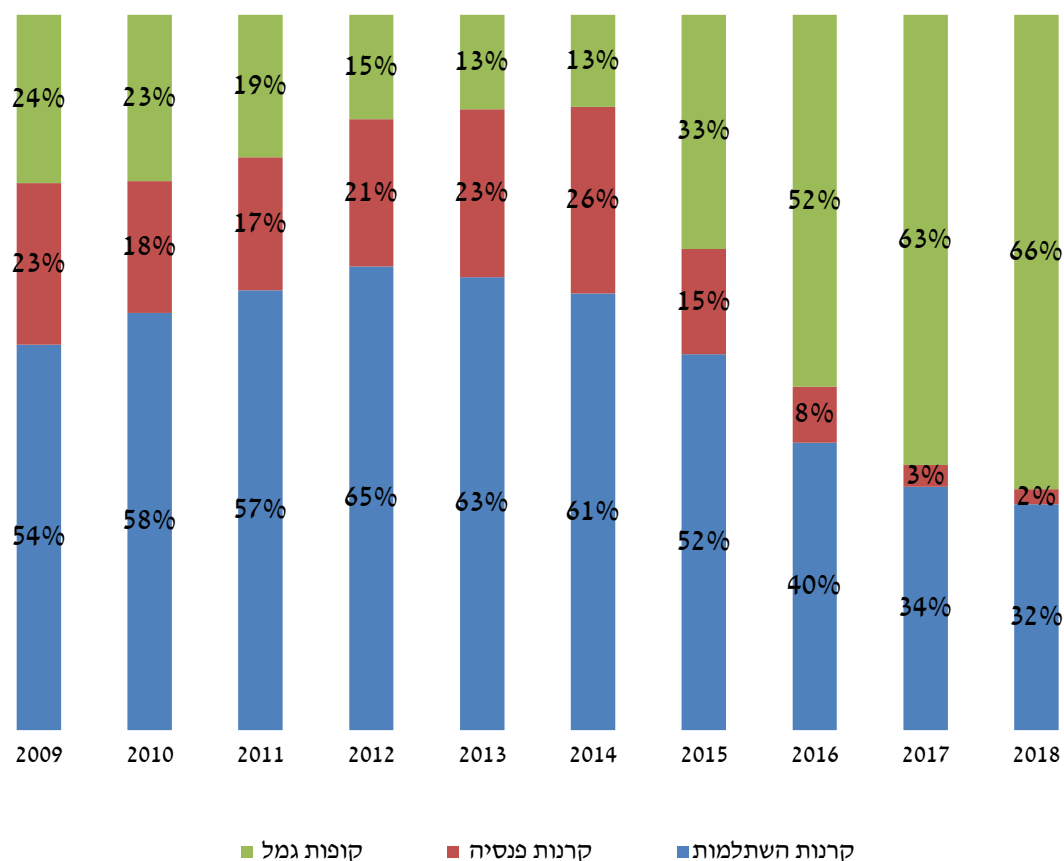

מקור: עיבודי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לדיווחי התאגידים הבנקאיים.

תרשים 7-1

התפלגות מוצרים פנסיונים חדשים בקרב לקוחות מיועצים של תאגידים בנקאיים בעלי רישיון יועץ פנסיוני תאגיד, 2009-2018¹²

מקור: עיבודי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לדיווחי התאגידים הבנקאיים.

¹² הנתונים בתרשים זה חושבו על פי הנתונים המצטברים של כל שנה קלנדרית. בדוחות הממונה עד שנת 2011, הנתונים הוצגו על פי הרבעון האחרון בכל אחת מהשנים.

6. בחינות הרישוי של הסוכנים והיועצים

תהליך הרישוי של בעלי רישיון כולל עמידה בבחינות שונות, בהתאם לענפי הרישיון המבוקש, והתמחות של חצי שנה אצל בעל רישיון המורשה לאמן מבקשי רישיון. הבחינות נערכות על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון ועל ידי הרשות לניירות ערך.

לוח 9-1

חובותיו של מבקש רישיון:

סוג רישיון	ענף	בחינות יסודות	התמחות	בחינות גמר
סוכן ביטוח	כללי	יסודות הביטוח; יסודות ייעוץ השקעות (רשות ני"ע)	6 חודשים	גמר רכוש; גמר תאונות
	ימי			גמר ימי
	פנסיוני			גמר פנסיוני;
סוכן שיווק פנסיוני				מקצועית א' (הרשות לניירות ערך)
יועץ פנסיוני				

מקור: נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

לוח 10-1

מספר הנבחנים ושיעור הצלחה בבחינות הרישוי, לפי ענפים, 2015-2018:

נושא הבחינה	2015		2016		2017		2018	
	מספר נבחנים	אחוזי הצלחה	מספר נבחנים	אחוזי הצלחה	מספר נבחנים	אחוזי הצלחה	מספר נבחנים	אחוזי הצלחה
יסודות הביטוח	1,847	61%	1,982	49%	1,844	60%	1,607	58%
פנסיוני	1,277	50%	1,234	60%	1,199	62%	886	58%
רכוש - כללי	347	62%	398	60%	396	61%	348	55%
תאונות - כללי	374	66%	364	59%	383	75%	345	61%
ימי	31	48%	26	65%	26	23%	38	66%
סה"כ	3,556		4,004		3,848		3,224	

מקור: נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.